

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

**Advies Inrichting
Validatie & Innovatiepunt (VIP)
Asbest**

RIVM Briefrapport 2019-0117
S. Gunnarsdóttir | S. Dousi | J. van Engelen

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

**Advies Inrichting
Validatie & Innovatiepunt (VIP)
Asbest**

RIVM Briefrapport 2019-0117

S. Gunnarsdóttir | S. Dousi | J. van Engelen

Colofon

© RIVM 2019

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

DOI 10.21945/RIVM-2019-0117

S. Gunnarsdóttir (auteur), RIVM

S. Dousi (auteur)

J. van Engelen (auteur), RIVM

Contact:

Sjöfn Gunnarsdóttir

Centrum Veiligheid Stoffen en Producten

Sjofn.gunnarsdottir@rivm.nl

Dit advies werd opgesteld in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kader van Kenniscentrum Asbest

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven

Nederland

www.rivm.nl

Publiekssamenvatting

Advies inrichting validatie en innovatiepunt (VIP) asbest

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) wil een Validatie- en Innovatie- (VIP) voor asbest oprichten. Het VIP gaat de risico's van nieuwe producten en technieken voor asbestverwijdering beoordelen. Het ministerie wil hiermee stimuleren dat asbesthoudende materialen slimmer en efficiënter worden verwijderd. De staatssecretaris heeft het RIVM gevraagd het VIP vorm te geven.

In het voorstel van het RIVM staat centraal dat de beoordeling van nieuwe manieren om asbest te verwijderen snel, onafhankelijk en eenduidig verloopt. Transparantie, onafhankelijkheid, draagvlak voor de werkwijzen en criteria zijn daarbij essentieel. Ook moet de juridische status van het VIP wettelijk worden verankerd in de regelgeving voor asbest. Verder moet het VIP aansluiten bij de andere maatregelen die het SZW heeft aangekondigd in kader van asbestverwijderingen.

Het RIVM stelt ook voor om het VIP te laten bestaan uit een onafhankelijke voorzitter en een team experts die elkaar kunnen vervangen. Een secretaris ondersteunt het team. Het voorstel van het RIVM wordt de komende maanden uitgewerkt.

Asbest kan kanker veroorzaken. Vroeger werd het materiaal veel gebruikt bij de bouw van huizen en fabrieken. Zo kwam het onder meer terecht in vensterbanken en daken. Sinds 1993 mag asbest niet meer worden gebruikt. Asbesthoudend materiaal moet volgens wettelijke voorschriften worden verwijderd.

Kernwoorden: asbest, asbestverwijdering, validatie en innovatiepunt.

Synopsis

Advice on Setting up a Validation and Innovation Point for Asbestos

The Ministry of Social Affairs and Employment (SZW) wishes to set up a Validation and Innovation Point (VIP) for asbestos. The VIP will assess the risks associated with new products and methods for asbestos removal. With the VIP, the Ministry aims to stimulate smart and efficient removal of asbestos-containing materials. The State Secretary has asked RIVM to propose organization structure for the VIP.

The focal point of the proposal is that new methods for asbestos removal should be assessed quickly, independently and unambiguously. In this regard, transparency, independence, and broad support for the methods and criteria are essential. Furthermore, the legal status of the VIP needs to be integrated into the regulatory framework for asbestos and it must function effectively in conjunction with the other measures that the ministry has announced for asbestos removal.

The VIP structure proposed by the RIVM consists of an independent chair and a team of experts who can replace each other. The team is also supported by a secretary. RIVM's proposal will be worked out in more detail in the coming months.

Asbestos can cause cancer. It used to be a common construction material and as a result, asbestos ended up in houses and factories. The use of asbestos has been forbidden since 1993. Asbestos-containing material must be removed in accordance with the applicable regulations.

Keywords: asbestos, asbestos removal, validation and innovation point.

Inhoudsopgave

Samenvatting – 9

1 Aanleiding, vraagstelling & proces – 13

- 1.1 Aanleiding – 13
- 1.2 Vraagstelling & Afbakening – 13
- 1.3 Totstandkoming advies – 14

2 De huidige praktijk – 15

- 2.1 Context – 15
- 2.2 Ervaringen met de pilot-commissie SCi-547 – 16
- 2.3 Aandachtspunten in huidige praktijk – 17
- 2.4 Verwachtingen stakeholders – 18

3 Taken – 19

- 3.1 Terminologie – 19
- 3.2 Kerntaak VIP – 19
- 3.3 Reikwijdte VIP – 19
- 3.4 Voorlichting, controle verzoek & consultatie – 20
- 3.5 Overige suggesties verbreding rol VIP – 21

4 Beoordelingskader – 23

- 4.1 Beoordelingskader op hoofdlijnen – 23
- 4.2 Benodigde expertise ten behoeve van beoordeling – 24

5 Organisatie – 25

- 5.1 Opzet beoordelingsteam – 25
- 5.2 Organisatievorm – 27
- 5.3 Positie Inspectie SZW – 28

6 Uitkomsten beoordeling & effecten advies – 29

- 6.1 Uitkomst algemeen – 29
- 6.2 Beoordeling en indeling risicoklassen – 29
- 6.3 Effecten advies – 30
- 6.4 Overall proces – 30

7 Succesfactoren & positionering – 33

- 7.1 Succesfactoren – 33
- 7.2 Positionering – 34

8 Aandachtspunten vervolg – 37

- 8.1 Vereist voor oprichting – 37
- 8.2 Overige aspecten / in de fase van doorontwikkeling – 38

Bijlage 1: Totstandkoming advies – 41

Bijlage 2: Geïnterviewden/ Deelnemers – 42

Bijlage 3: Bestudeerde documenten – 43

Bijlage 4: 1e uitwerking beoordelingskader – 44

Samenvatting

Naar aanleiding van een brede evaluatie van en met de asbestsector (in 2016-2018) is door het ministerie van SZW een aantal maatregelen gedefinieerd in een brief¹ aan de Tweede Kamer om de werking van de sector verder te verbeteren. De strekking van de Kamerbrief is dat veiligheid uiteraard ondubbelzinnig voorop staat, maar dat het tegelijkertijd van belang én mogelijk is om te kijken waar en hoe het slimmer en efficiënter kan. Innovatie dient makkelijker tot stand te komen; dit in relatie tot de stand van de wetenschap.

Eén van de maatregelen betreft het oprichten van een Validatie en Innovatiepunt (VIP). Het VIP heeft als doel te zorgen voor een snelle, onafhankelijke en eenduidige beoordeling ten behoeve van de landelijke validatie van innovatieve producten en werkmethoden voor asbestsanering.

Dit VIP dient de eerder ingestelde pilotcommissie SCi-547 te vervangen. Het RIVM is gevraagd, in afstemming met TNO en Inspectie SZW, het ministerie SZW te adviseren over het inrichten van dit VIP. In het Kamerdebat van 6 maart 2019 is het belang van het spoedig oprichten van het VIP door een specifiek aangenomen motie onderstreept.

In een hiertoe uitgevoerde verkenning zijn diverse partijen binnen en buiten de sector geïnterviewd. Daarnaast zijn bijeenkomsten met een denktank van direct betrokkenen georganiseerd, waarin is gewerkt aan de vormgeving van dit VIP. Tevens is de ontwikkeling op hoofdlijnen meerdere keren toegelicht en besproken op door SZW georganiseerde stakeholderbijeenkomsten met een brede vertegenwoordiging vanuit de asbestsector en andere betrokken organisaties.

Dit advies bevat de weergave van onze bevindingen tot zover en een voorstel voor de inrichting van het toekomstig VIP. In dit voorstel gaan we in op de succesfactoren en randvoorwaarden voor een goed functionerend VIP. Ook gaan we op hoofdlijnen in op een beoordelingskader, de samenstelling en organisatie van het VIP.

De belangrijkste bevindingen en adviezen op basis van de uitgevoerde verkenning zijn:

- Er is bij alle betrokkenen een sterke behoefte aan meer duidelijkheid over verschillende aspecten met betrekking tot landelijke validaties en de introductie van innovatieve werkmethoden.
- Het VIP moet meer zijn dan de pilotcommissie SCi-547 in een nieuw jasje.
- De kerntaak van het VIP dient te liggen bij het beoordelen van verzoeken tot landelijke validatie van verwijderingsmethoden die

¹ Brief van de Staatssecretaris SZW, 27 september 2018, Kamerstuk 25834, nr. 150 met SZW referentie 2018-0000150530.

al in gebruik zijn maar tot op heden enkel op projectniveau zijn gevalideerd, en van nieuwe/ innovatieve verwijderingsmethoden.

- Hierbij gaat het zowel om de invalshoek blootstelling als om de invalshoek werking².
- Ook innovaties op het gebied van inventarisatie en eindbeoordeling kunnen in een later stadium binnen de reikwijdte van het VIP beoordeeld worden.
- Het beoordelingsteam van het VIP laten bestaan uit een pool van meerdere experts op beide invalshoeken die elkaar indien nodig kunnen vervangen, en een onafhankelijk voorzitter.
- Dit team wordt bijgestaan door een secretaris en een compact ondersteunend VIP-bureau.
- Op basis van het VIP advies kan het ministerie van SZW besluiten SMA-rt te laten aanpassen en nieuwe werkwijzen hierin op te nemen.

De belangrijkste succesfactoren voor het functioneren van het VIP zijn:

1. *Onafhankelijkheid*; waaronder het zorgen voor deskundige beoordelaars voor beide invalshoeken, zuiverheid in de rollen en het voorkomen van belangenverstremming in de beoordelingen en de adviezen aan SZW.
2. *Draagvlak*; waaronder draagvlak voor het doel, de opzet en de werkwijze, inclusief de mogelijkheid tot consultatie.
3. *Transparantie*; waaronder openheid over procedures voor het indienen, behandelen, oordeelsvorming, beoordelen en communicatie door middel van een duidelijke website.
4. *Excellente uitvoering*; waaronder goed ingerichte werkprocessen en voldoende bemensing van het ondersteunend bureau.

Daarnaast is het randvoorwaardelijk van groot belang dat het VIP goed is gepositioneerd binnen het asbeststelsel door middel van:

- Een geschikte organisatievorm voor de voorgenomen taken en succesfactoren. Op basis van een verkenning van verschillende opties is geconcludeerd dat het passend is om de organisatie van het VIP te beleggen bij het RIVM dat als structureel organisatorisch opdrachtnemer het inhoudelijk onafhankelijke VIP ondersteunt.
- Een passende verankering in het asbeststelsel; inclusief een besluit tot oprichting van het VIP en duidelijke positie in de Arboregelgeving.
- Heldere afspraken en procedures over het implementeren van VIP-adviezen na besluitvorming door SZW.

Dit voorstel richt zich expliciet op de situatie onder de huidige wet- en regelgeving. Het dient op diverse onderdelen nog nader uitgewerkt voordat het VIP van start kan.

Tegelijkertijd zijn andere samenhangende beleidsmaatregelen binnen het asbestveld in voorbereiding, waaronder de doorontwikkeling van SMA-rt en de borging van deskundigheid bij complexe werkzaamheden.

² Met werking wordt in dit advies bedoeld de werkwijze inclusief de relevante aspecten van de onderliggende techniek, de werkinstructies en randvoorwaarden die nodig zijn voor het veilig gebruik.

Hierdoor zal de context voor het functioneren van het VIP op relevante aspecten veranderen. Waar nodig zullen de procedures en het beoordelingskader hierop aangepast dienen te worden.

Voor de verdere doorontwikkeling van het VIP stellen wij een gefaseerd proces voor. De doorlooptijd van de fasen van de uitwerking van het inrichtingsvoorstel en de verdere doorontwikkeling is van verschillende factoren afhankelijk.

Na een besluit van ministerie SZW kan dit inrichtingsvoorstel worden geëffectueerd. Kort daarna kunnen verzoeken ingediend worden. Belangrijk is dat er steeds bekeken wordt of zaken voldoende uitgewerkt zijn om in te voeren.

1 Aanleiding, vraagstelling & proces

1.1 Aanleiding

Asbest is een gevaarlijke stof met kankerverwekkende eigenschappen. In aanvulling op de algemene Arboreggeving voor gevaarlijke stoffen is er specifieke regelgeving voor het werken met asbest.

Naar aanleiding van een brede evaluatie van en met de sector in 2016-2018 is door het ministerie van SZW in een brief aan de Tweede Kamer in september 2018³ een aantal maatregelen gedefinieerd om de werking van de sector verder te verbeteren.

De strekking van de Kamerbrief is dat veiligheid uiteraard ondubbelzinnig voorop staat, maar dat het tegelijkertijd van belang én mogelijk is om te kijken waar en hoe het slimmer en efficiënter kan. Innovatie is hierbij een belangrijke pijler en dient makkelijker tot stand te komen; dit in relatie tot de stand van de wetenschap.

Het opzetten van een Validatie en Innovatiepunt (hierna: VIP) voor de bij de verwijdering van Asbest betrokken partijen (opdrachtgevers, opdrachtnemers én andere belanghebbenden) is een van deze maatregelen en dient een impuls te geven aan het innovatievermogen van de sector. In de Kamerbrief schrijft de Staatssecretaris dat het VIP de opgave heeft om:

“Snel en eenduidig een oordeel over validaties en innovatieve werkmethoden te vormen.... Het VIP moet onafhankelijk functioneren, snel en eenduidig een oordeel met betrekking tot de risico's van nieuwe werkwijzen kunnen vellen en uitspraken moeten snel hun weg vinden naar de praktijk.”

In het Tweede Kamerdebat van 6 maart 2019 is bovenstaande in algemene zin én door een specifieke aangenomen motie onderstreept⁴.

1.2 Vraagstelling & Afbakening

In de Kamerbrief worden het RIVM, TNO en het toezicht (in ieder geval Inspectie SZW) als belangrijke partijen voor het VIP genoemd. Het ministerie van SZW heeft het RIVM in het kader van de adviserende rol vanuit het Kenniscentrum Asbest gevraagd trekker te zijn voor het maken van een voorstel voor de inrichting en het functioneren van het VIP.

Dit advies bevat de weergave van onze bevindingen tot zover en een voorstel voor de inrichting van het toekomstige VIP. Achtereenvolgens gaan wij in op:

- De huidige praktijk;
- Taken;
- Beoordelingskader;

³Brief van de Staatssecretaris SZW, 27 september 2018, Kamerstuk 25834, nr. 150 met SZW referentie 2018-0000150530.

⁴ Motie Von Martels, 6 maart 2019, Kamerstuk 25834, nr. 160

- Organisatie;
- Uitkomsten & effecten;
- Succesfactoren & randvoorwaarden;
- Aandachtspunten voor vervolg.

Het uitgangspunt bij het opstellen van dit advies is de oprichting van het VIP binnen het kader van de huidige wet- en regelgeving. Dit gegeven de politieke wens is om het VIP nog in 2019 in werking te laten treden. Tegelijkertijd is duidelijk dat andere maatregelen die in de Kamerbrief van september 2018 zijn aangekondigd, zoals de borging van deskundigheid bij complexe werkzaamheden en verduidelijking van de stand van de wetenschap door de doorontwikkeling van het instrument SMA-rt, invloed zullen hebben op de huidige wet- en regelgeving.

De ontwikkeling van deze maatregelen zal naar verwachting doorlopen tot in (medio) 2020 en op het moment van opstellen van dit advies is nog niet duidelijk hoe deze andere maatregelen worden vormgegeven. We adviseren daarom om het VIP gefaseerd te ontwikkelen door het VIP in eerste instantie in te richten op basis van de huidige wet en regelgeving maar te blijven doorontwikkelen op basis van de uitkomsten van de andere trajecten.

1.3 Totstandkoming advies

Ten behoeve van dit voorstel spraken wij met verschillende betrokken partijen die ons waardevolle input hebben gegeven over de ervaringen tot nu toe én belangrijke aspecten om het VIP tot een succes te maken. Ook is gekeken naar verschillende aspecten van andere adviesorganen, beoordelingsinstanties en ondersteunende bureaus met vergelijkbare taken. Op basis van deze verkenning is een eerste schets met betrekking tot de bouwstenen voor het VIP opgesteld.

Met een denktank waarin vertegenwoordigers van opdrachtgevers, opdrachtnemers, TNO, SZW, Inspectie SZW en RIVM zelf deelnamen, is vervolgens intensief van gedachten gewisseld over de verschillende bouwstenen voor het VIP. Diverse suggesties en aandachtspunten van deze denktank zijn opgenomen in dit advies, waaronder:

- Naast blootstelling ook beoordelen van borging en werking.
- Mogelijkheid buitenlandse verzoeken.
- Vernieuwing binnen een werkwijze.
- Het introduceren van een consultatiemogelijkheid.
- Benodigde expertise.
- De rol van de Inspectie SZW.
- Oog voor de factor gedrag.

Tevens is de gevolgde aanpak toegelicht en zijn de bouwstenen besproken op meerdere door SZW georganiseerde stakeholderbijeenkomsten. Dit betrof een brede vertegenwoordiging van direct en indirect bij de asbest-problematiek betrokken organisaties.

Wij zijn iedereen die heeft meegedacht zeer erkentelijk voor hun bijdragen. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de aanpak ten behoeve van het opstellen van dit voorstel en de partijen die hebben meegewerkt, verwijzen we naar de bijlagen 1 en 2.

2 De huidige praktijk

2.1 Context

Proces asbestsanering

In de kern bestaat het gehele proces van een asbestsanering uit drie stappen: de fase van het inventariseren, de fase van het feitelijke verwijderen en de fase van de eindbeoordeling (inclusief vrijgave). Innovatie is mogelijk in alle drie fasen, maar op basis van onze verkenning concluderen we dat de behoefte voor het beoordelen van innovaties het grootste is bij asbestverwijderingswerkzaamheden. Onderstaand beschrijven wij de relevante context in het huidige stelsel.

Risicoklasse-indeling & SMA-rt

Het Arbobesluit schrijft voor dat asbestverwijderingswerkzaamheden ingedeeld moeten worden in risicoklasse 1(RK1) of risicoklasse 2/2A (RK2/2A), op basis van de concentratie van en het soort/ type asbestvezels in de lucht waaraan werknemers in verband met de werkzaamheden blootgesteld kunnen worden.

Verder schrijft het Arbobesluit voor dat werkzaamheden in RK2/2A uitgevoerd moeten worden onder de voorwaarden van een certificatiestelsel. Voor werkzaamheden in RK1 is dat niet nodig. Bij de asbestinventarisatie wordt bepaald in welke risicoklasse de asbestverwijdering valt. Hierbij wordt momenteel gebruik gemaakt van een database met een webtool, SMA-rt (Stoffen Manager Asbest risicoindelingstechniek.)

De output na invoer van de nodige gegevens in SMA-rt laat zien in welke van de drie risicoklassen RK1, 2 of 2A de handelingen (combinaties van product, activiteit en omstandigheden) vallen. Dit gebeurt op basis van een historisch ontwikkelde data- en regelset. Een saneerder is verplicht om te saneren volgens het voorgeschreven beheersregime in SMA-rt.

Een belangrijk uitgangspunt in het huidige SMA-rt is dat wanneer voor een bepaalde handeling geen feitelijke data beschikbaar zijn, SMA-rt deze handeling automatisch in de hoogste risicoklassen 2/2A indeelt. Dit kan in voorkomende gevallen leiden tot zwaardere maatregelen dan op basis van de werkelijke blootstelling nodig is.

Validatieonderzoek

Met de term 'valideren' wordt in de huidige praktijk bedoeld: met blootstellingsstudies een bepaald blootstellingsniveau aantonen. Deze blootstellingsmetingen dienen conform de hiervoor beschikbare normen en protocollen adequaat te zijn uitgevoerd⁵.

Wanneer opdrachtgever en / of opdrachtnemer verwachten dat bij een specifiek saneringsproject de feitelijke blootstellingsrisico's lager zullen

⁵ In het Certificatieschema voor de Procescertificaten Asbestinventarisatie en Asbestverwijdering, gepubliceerd in de Staatscourant Nr. 68771 van 6 december 2018 wordt validatieonderzoek gedefinieerd als "onderzoek naar de blootstelling aan inadembare asbestvezels tijdens het uitvoeren van werkzaamheden met asbest of asbesthoudend materiaal met het doel deze werkzaamheden in een risicoklasse in te delen overeenkomstig de SCI-547, SCI-548 of een methode die aantoonbaar een gelijkwaardig resultaat en zekerheid oplevert."

zijn dan de door SMA-rt toegekende risico's, dan wel door emissiebeperkende maatregelen verlaagd kunnen worden, dan kan men een *validatieonderzoek op projectniveau* uitvoeren om af te schalen van een hogere naar een lagere risicoklasse. Ook is het mogelijk om een andere werkwijze te valideren binnen dezelfde risicoklasse. Dit validatieonderzoek dient conform het protocol SCi-548 te worden uitgevoerd. Dit protocol is onder beheer van de stichting Ascert.

Een nadeel van een validatie op projectniveau is dat voor terugkerende vergelijkbare vragen in een volgend project op een nieuwe locatie steeds weer een nieuw onderzoek verricht moet worden met bijbehorende kosten.

Wanneer opdrachtgevers en/of opdrachtnemers verwachten dat voor bepaalde typen werkzaamheden de feitelijke risico's in de praktijk niet eenmalig voor een project, maar structureel voor alle vergelijkbare projecten lager zijn dan die door SMA-rt toegekende risico's, dan wel door emissiebeperkende maatregelen verlaagd kunnen worden, dan kan men een zogenaamd *landelijk validatieonderzoek* uitvoeren om structureel af te schalen van een hogere naar een lagere risicoklasse.

Ook kan een landelijk validatieonderzoek gebruikt worden om de effectiviteit van (nieuwe) producten, werkwijzen en beheersmaatregelen aan te tonen zonder het expliciete doel om af te schalen naar een lagere risicoklasse. Een landelijk validatieonderzoek dient conform het protocol SCi-547 te worden uitgevoerd; eveneens onder beheer van de stichting Ascert.

Pilotcommissie

Voor de beoordeling van validatieonderzoeken volgens het SCi-547 protocol is de pilotcommissie SCi-547 opgericht. Naast het protocol kent deze commissie o.a. ook een eigen reglement en werkprocedure (zie www.ascert.nl).

Op dit moment hebben zitting in deze commissie:

- Een onafhankelijk voorzitter;
- Een blootstellingsdeskundige;
- Een vertegenwoordiger van SZW;
- Een vertegenwoordiger van Inspectie SZW;
- Een vertegenwoordiger van Ascert.

Wanneer de pilotcommissie SCi-547 het validatieonderzoek als voldoende heeft beoordeeld kan SMA-rt hier op aangepast worden. Hierdoor komt de werkwijze via de webtool landelijk beschikbaar als mogelijke verwijderingsmethode.

2.2 Ervaringen met de pilot-commissie SCi-547

In de verkenning die we voor de opzet van het VIP hebben uitgevoerd, hebben we aandacht besteed aan de ervaringen met de pilotcommissie SCi-547, die zich de afgelopen jaren heeft gericht op het beoordelen van validaties en innovaties.

Over het functioneren van de pilotcommissie bestaan bij verschillende partijen verschillende beelden. Uit de verkenning zijn de volgende leerpunten naar voren gekomen:

- Het belang van een transparant proces met duidelijke procedures die gestructureerd verlopen.
- Aanlevering van een complete set van te beoordelen informatie.
- Het beheersen van de doorlooptijd van het gehele beoordelingsproces en afzonderlijke onderdelen.
- Het belang van een evenwichtige samenstelling van de commissie met een heldere rolverdeling.
- Het belang van onafhankelijke deelnemer(s)/ leden van de commissie.

Op basis van de uitgevoerde verkenning denken wij dat deze aspecten in het nieuwe VIP te organiseren zijn. De verderop in dit voorstel beschreven inrichting en succesfactoren geven hier deels al invulling aan. Wij verwachten dat de slagvaardigheid sterk kan toenemen door hier bij de verdere oprichting rekening mee te houden.

2.3 Aandachtspunten in huidige praktijk

Naast de ervaringen met de pilotcommissie komen uit de praktijk drie belangrijke aandachtspunten naar voren:

Certificatie-eisen en werkzaamheden in RK1

Saneringen die in RK2/2A worden ingedeeld, worden door gecertificeerde bedrijven en medewerkers uitgevoerd. Saneringen die in RK1 worden ingedeeld mogen ook door niet-gecertificeerde bedrijven en personen worden uitgevoerd.

Een eerste belangrijk aandachtspunt met betrekking tot het afschalen naar RK1 is dat op dit moment de verplichting tot certificatie gekoppeld is aan de blootstelling. Als door validatie kan worden afgeschaald naar RK1 valt in de huidige situatie per definitie de certificatie-eis weg, ook wanneer juist specifieke deskundigheid voor die werkzaamheden nodig is. De huidige regelgeving verplicht echter niet dat werkzaamheden in RK1 uitgevoerd worden onder certificering. Het ministerie van SZW heeft in de brief van september 2018 aan de Tweede Kamer aangekondigd dat de regelgeving omtrent borging van deskundigheid bij complexe werkzaamheden zal worden aangepast.

Daarnaast spelen ook andere aspecten zoals de mate van toezicht een rol in de discussie over een adequate borging van de uitvoering.

Verankering in regelgeving

Een tweede belangrijk aandachtspunt is dat in het Arbobesluit op dit moment geen expliciete tekst of verwijzing is opgenomen met betrekking tot het landelijk valideren van methoden en het dientengevolge aanpassen van SMA-rt. Ook het SCi-547 protocol en de pilot-commissie hebben geen formele verankering in de wetgeving.

Het protocol SCi-547 wordt wel genoemd in het certificatieschema⁶ (dat door de stichting Ascet wordt beheerd) waardoor de via dit schema

⁶ Staatscourant Nr. 68771 van 6 december 2018

gecertificeerde bedrijven hier in ieder geval aan gehouden zijn. Het is nu niet expliciet duidelijk of dit protocol ook voor andere partijen geldt, waaronder opdrachtgevers en aanbieders van innovatieve producten en technieken.

Meerdere routes

Een derde punt is dat in de huidige situatie door verzoekers verschillende routes gekozen voor validatie: via de SCi-547, via eigen toetsingsgremia en rechtstreeks verzoeken bij het ministerie. Nog los van de juridische aspecten hieromtrent, zijn er verschillende meningen over de wenselijkheid van het bestaan van meerdere validatieroutes.

2.4 Verwachtingen stakeholders

Uit de gevoerde gesprekken met stakeholders komen de volgende verwachtingen naar voren:

- Er is een breed ervaren behoefte aan meer duidelijkheid over verschillende aspecten met betrekking tot landelijke validaties en de introductie van innovatieve werkmethoden.
- Een VIP kan hierin volgens veel betrokken partijen een belangrijke rol spelen.
- Dit VIP moet meer zijn dan de pilotcommissie in een nieuw jasje.
- Het belang van een onafhankelijke positie en het voorkómen van lange procedures wordt breed onderschreven.

Hoewel er natuurlijk ook nog diverse vragen en aandachtspunten zijn proeven wij een positieve grondhouding ten aanzien van het op te richten VIP.

3 Taken

3.1 Terminologie

Voor het vervolg van dit voorstel hanteren wij voor de begrippen innovatie en validatie de volgende interpretatie:

Onder innovatie verstaan wij:

- Zowel vernieuwing door landelijk gevalideerde introductie van nu nog niet in de asbest-sector in gebruik zijnde producten, technologieën en werkwijzen.
- Als praktische vernieuwing door het landelijk valideren en daarmee 'nieuw' binnen SMA-rt beschikbaar maken van op zichzelf reeds bekende en op projectbasis al in gebruik zijnde producten, technologieën en werkwijzen.

Onder validatie verstaan wij:

- Zowel het aantonen van een claim op een bepaald blootstellingsniveau voor een gespecificeerde werkwijze en toepassingsgebied. Dit door het verstrekken van objectief bewijsmateriaal in de vorm van blootstellingsstudies; uitgevoerd conform de daarvoor geldende standaarden.
- Als het aantonen van een claim op gerechtvaardigd vertrouwen in de veilige werking van een gespecificeerde werkwijze en toepassingsgebied. Dit door het verstrekken van helder onderbouwd bewijsmateriaal in de vorm van een adequate beschrijving van het product, het werkproces en beheersmaatregelen alsmede een deugdelijke risicoanalyse conform algemeen geaccepteerde standaarden.

Deze definitie van validatie is afgeleid van draft ISO/IEC 17029 en toegespitst op asbestverwijdering.

3.2 Kerntaak VIP

In lijn met de Kamerbrief van september 2018 omschrijven wij de kerntaak van het VIP als volgt:

- Het uitvoeren van onafhankelijke en eenduidige beoordelingen van blootstellingstudies voor validaties en risico's van innovatieve werkmethode voor asbestsanering voor landelijke toepassing.
- Het op basis van deze beoordeling beargumenteerd adviseren van het ministerie van SZW over het wel of niet nemen van een besluit tot opname van werkwijzen in SMA-rt, zodat innovaties snel hun weg vinden naar de praktijk.
- Hiermee innovatie, met inachtneming van de vereiste bescherming van werknemers en omgeving, te stimuleren.

3.3 Reikwijdte VIP

In eerste instantie is het VIP bedoeld voor beoordelingen op het gebied van asbestverwijdering. Wij adviseren de organisatie en werkwijze van het VIP daar primair op in te richten.

Wij stellen voor binnen de reikwijdte van de taak van het VIP ook de beoordeling van innovaties en validaties op het gebied van asbestinventarisatie én eindbeoordelingen op te nemen. Hierdoor worden de drie belangrijkste ketenactiviteiten van asbestsanering als geheel door het VIP afgedekt.

Op dit moment worden geen of weinig aanvragen ten aanzien van de inventarisatie en eindbeoordeling verwacht. Daarom adviseren wij het ministerie om het VIP hiertoe op korte termijn geen verdere voorzieningen te laten treffen en in eerste instantie volledig te laten focussen op asbestverwijdering. Desgewenst kan dit later worden uitgebreid naar inventarisatie en eindbeoordeling.

Het VIP staat in beginsel ook open voor verzoeken van buitenlandse partijen die op de Nederlandse markt willen opereren.

De bijdrage van het VIP op gebied van innovatie is de beoordeling van innovatieve producten, technologieën en werkwijzen. Het valt buiten de reikwijdte van het VIP om een inhoudelijke bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van innovaties. De afbakening van wat onder een innovatieve werkwijze wordt verstaan, dient nader uitgewerkt te worden.

Het VIP voert zelf geen onderzoeken uit en doet zelf geen blootstellingsmetingen. De verantwoordelijkheid voor het aanleveren van de vereiste informatie die nodig is ligt bij de indiener van het beoordelingsverzoek

3.4 Voorlichting, controle verzoek & consultatie

In het verlengde van de bovengenoemde kerntaak adviseren wij de volgende taken toe te voegen:

Voorlichting

Het zorgen voor een proactieve en toegankelijke voorlichting over het VIP en haar werkwijzen, onder andere via een eigen website en actief gebruik van communicatiekanalen die gebruikt worden bij toekomstige verzoekers. Hiermee worden taak, opzet en werkwijze goed bekend bij de doelgroep.

Potentiële verzoekers worden voorzien van gerichte toelichting op de procedure en eisen aan validatie daar deze in de praktijk geregeld complex blijken.

Controle verzoek

De mogelijkheid om verzoekers een voorlopige toets op volledigheid van het verzoek aan te bieden, wordt aangeraden. Hiermee wordt beoogd de kwaliteit van de verzoeken die in behandeling worden genomen te verhogen, waardoor de inhoudelijke beoordeling sneller plaatsvindt. Het VIP zal in voorkomende gevallen alleen aangeven of het verzoek volledig is. Het adviseren en helpen van verzoekers met het opstellen meetstrategie, meetplan of andere onderdelen van het verzoek is geen taak van het VIP.

Consultatie

In de gesprekken en bijeenkomsten wordt breed onderschreven dat een mogelijkheid om 'derden' extra input te laten geven op het advies zinvol kan zijn voor de kwaliteit van het advies en bijdraagt aan transparantie en draagvlak. Wij adviseren hiertoe een geschikte vorm van consultatie in te richten als onderdeel van het gehele proces om tot een VIP-advies te komen.

Consultatie van het conceptadvies vindt in één ronde plaats met daarbinnen wederom een expliciet onderscheid voor het oordeel op beide invalshoeken. Het conceptadvies en de beoordeling die ter consultatie wordt voorgelegd bevat vanzelfsprekend de onderbouwing, maar bevat niet het volledige dossier of de ruwe data. Voor beide invalshoeken wordt duidelijk aangegeven waarop consultatie wel en niet wordt gevraagd. In een bijlage van het definitief advies wordt gemotiveerd hoe de opmerkingen uit de consultatiefase zijn verwerkt.

Over de invulling van de consultatie bestaan verschillende ideeën. Hier dient nog nader naar gekeken te worden voordat het VIP verzoeken in behandeling neemt. Duidelijk is wel dat heldere spelregels nodig zijn voor een beheersbare uitvoering en verwerking van de consultatie.

Bovenstaande toevoegingen leveren de volgende weergave van het hoofdproces van het VIP op:

Figuur 1

3.5 Overige suggesties verbreding rol VIP

In de uitgevoerde verkenning zijn door diverse partijen tevens suggesties gedaan voor een mogelijk bredere of intensievere rol van een VIP dan de hierboven beschreven kerntaak. Het betreft de volgende rollen/taken:

- Het actief bijdragen aan het denken over en vormgeven van een meer gedifferentieerde systematiek van omgaan met risico's.

- Het adviseren van het ministerie over mogelijk te laten verrichten validatieonderzoeken ten aanzien van specifieke knelpunten in de praktijk.
- Het als VIP eigenstandig initiatief nemen tot het laten verrichten van validatieonderzoek ten aanzien van specifieke knelpunten in de praktijk.
- Het adviseren over veranderingen in de asbestregelgeving vanuit het oogpunt van stimuleren van innovatie, waaronder het wegnemen van belemmerende regelgeving.

Wij zijn van mening dat het suggesties en rollen/taken zijn die bij kunnen dragen aan innovatie. Tegelijkertijd hebben we vraagtekens hoe deze taken zich zouden verhouden tot de primaire taak van het VIP als een onafhankelijk beoordelingspunt voor validaties en innovaties. In eerste aanleg adviseren wij het ministerie dan ook deze taken niet bij het VIP te beleggen.

4 Beoordelingskader

4.1 Beoordelingskader op hoofdlijnen

In lijn met de Kamerbrief en de beschreven kerntaak dient het VIP zich een oordeel te vormen over de risico's van (nieuwe) werkwijzen op het gebied van asbestverwijdering.

Op basis van de uitgevoerde verkenning stellen wij voor in deze beoordeling een onderscheid te maken tussen twee invalshoeken:

1. De invalshoek 'blootstelling'
2. De invalshoek 'werking'

Figuur 2

Dit zijn twee invalshoeken die een beiden afzonderlijk een beoordeling krijgen. Beide invalshoeken kunnen echter niet los van elkaar gezien worden: risico's in het werkproces bepalen bijvoorbeeld mede hoe de representativiteit van de blootstellingsstudie beoordeeld moet worden met betrekking tot de beoogde toepassing.

Wij adviseren het beoordelingskader met input van zowel wetenschappelijke expertise als input vanuit de praktijk voor beide invalshoeken uit te werken, rekening houdend met relevante normen.

Op basis van de uitgevoerde verkenning zien wij daarbij in ieder geval de volgende mogelijke aspecten:

Beoordeling blootstelling

- Beoordeling van de mate waarin meetstrategie & meetplan adequaat zijn.
- Beoordeling van de betrouwbaarheid van de meetresultaten.
- Beoordeling van de reproduceerbaarheid van de metingen.

Beoordeling werking

- Beoordeling van voor de beoogde toepassing relevante kenmerken van het ingezette product/ technologie/ methodiek.
- Beoordeling van de beoogde werkwijze en hiertoe beschreven werkproces/ werkinstructies, inclusief een inventarisatie van problematische situaties die te verwachten zijn.
- Beoordeling van de door de verzoeker voorgestelde maatregelen om de beoogde werking in de praktijk zeker te stellen.

De verzoeker wordt geacht het VIP bovenstaand inzicht te verschaffen ten behoeve van het beoordelen van de veilige inzet van de werkwijze met het oog op de beoogde toepassing en resultaat.

We benadrukken hierbij dat de beoordeling door het VIP géén overall-productbeoordeling is ten behoeve van een markttoelating, productkeuring of anderszins. De verzoeker blijft te allen tijde zelf verantwoordelijk voor het voldoen aan de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en het VIP is geen substituut voor de verplichte normen, certificaten, markeringen, et cetera.

Voor een eerste uitwerking van bovengenoemde aspecten verwijzen wij naar bijlage 4.

4.2 Benodigde expertise ten behoeve van beoordeling

Ten behoeve van een goede beoordeling op de in hoofdstuk 5.1 genoemde invalshoeken dient het VIP te beschikken over of gemakkelijk toegang te hebben tot kennis op het gebied van:

- Gezondheidsrisico's en blootstellingsrisico's van asbest.
- Het vormgeven, uitvoeren, en interpreteren van validatiemetingen voor blootstelling aan asbest.
- Emissiebeperkende maatregelen (producten/methoden), verwijderingsmethoden en persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Methodieken voor procesbeheersing en risicomanagement.
- De uitvoeringspraktijk (werkwijzen, werkcultuur, gedrag, et cetera).

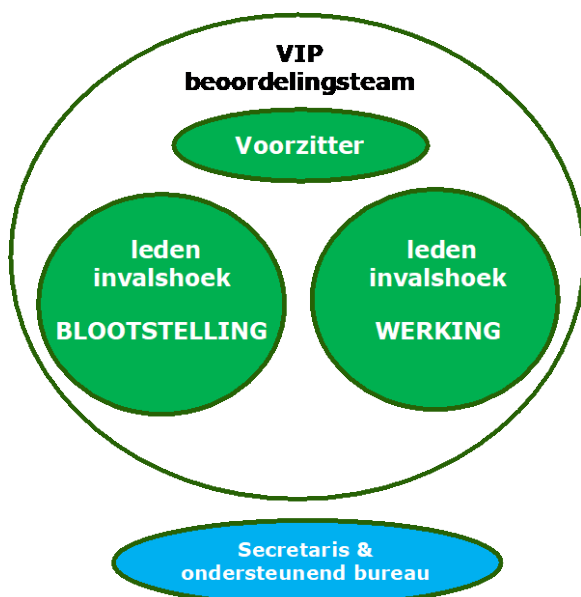
Mocht het VIP zelf niet beschikken over kennis die het VIP nodig acht voor een beoordeling, wordt aanvullende input gevraagd van specialisten die over deze kennis beschikken.

5 Organisatie

5.1 Opzet beoordelingsteam

Gegeven de kerntaak is het hart van het VIP een sterk beoordelingsteam dat na een zorgvuldig proces van oordeelsvorming tot een gezamenlijk advies komt.

In de verkenningsfase zijn meerdere varianten voor de opzet aan de orde geweest in de gesprekken en werkbijeenkomsten. Op basis van de verkenning stellen wij voor dit beoordelingsteam als volgt vorm te geven:

Figuur 3

Beoordelingsteam

Het team wordt geleid door een onafhankelijke voorzitter. Het is belangrijk dat deze zowel over goede inhoudelijke kennis als over goede bestuurlijke kwaliteiten beschikt. De voorzitter neemt zelf ook deel aan de oordeelsvorming.

Het team bestaat daarnaast, *per verzoek*, uit onafhankelijke beoordelaars uit een vaste pool van experts voor de beide invalshoeken. Het team kent een aantal leden dat specifiek verantwoordelijk is voor de beoordeling van de blootstelling en een aantal leden dat specifiek verantwoordelijk is voor de beoordeling van de werking.

Het werken met een vaste pool heeft de volgende voordelen:

- De verschillende invalshoeken worden beter afgedekt.
- Het zorgt voor meer consistentie en lerend vermogen, zonder dat de mening van een individuele beoordelaar te dominant wordt.

- Het is mogelijk in geval van belangenverstremming een specifieke beoordelaar voor dat verzoek te vervangen door een andere beoordelaar met VIP-ervaring.

Geschikte kandidaten kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Expertise blootstelling: ervaren blootstellingdeskundigen (TNO, RIVM, ingenieursbureaus, zelfstandig) met aantoonbaar wetenschappelijk track-record.
- Expertise werking: ervaren deskundigen op terrein van bouwtechniek, kwaliteits- en riskmanagement, gedrag, arbeidshygiëne of veiligheidskunde, toxicologie/ milieukunde. Met wetenschappelijk achtergrond en/of gecertificeerd in het relevante vakgebied. (TNO, RIVM, ingenieursbureaus, zelfstandig).
- Voor beide invalshoeken de nodige leden met specifieke asbest-ervaring maar ook uit andere sectoren.

Per beoordeling zullen ruim voldoende leden uit beide pools worden geselecteerd om inhoudelijk en in de beeldvorming voldoende spreiding te hebben en te zorgen dat een individuele mening niet te zwaar doorklinkt. Dit in combinatie met nader te formuleren transparante procedure van oordeels- en besluitvorming.

De exacte samenstelling, de taakverdeling binnen het team en de volgorde van taken wordt nog nader bepaald in de kwartiermakersfase; ook in relatie tot de beoogde mogelijkheid voor consultatie. Zuiverheid in rollen (wie is verantwoordelijk voor welke taak) is daarbij een belangrijk uitgangspunt.

Directe belanghebbende kunnen geen leden zijn van het beoordelingsteam.

Secretaris & ondersteunend bureau

Het team wordt in de beoordeling actief bijgestaan door een coördinerend secretaris. Deze heeft geen stem in de oordeelsvorming. Het compact vormgegeven ondersteunend bureau zorgt voor een goede ondersteuning van de procedure als geheel. Onderdeel hiervan is het organiseren van de benodigde voorlichting (digitaal en anderszins), het bewaken van de documentenstroom en termijnen, het onderhouden van de website, gegevensverwerking, archivering, et cetera. De secretaris van het VIP is het aanspreekpunt van het ondersteunend bureau.

Kennisdragers

Indien gewenst kan het VIP in de voorbereiding op de beoordeling gericht andere organisaties of personen die over specifieke kennis beschikken vragen om specifieke input voor de beoordeling te verschaffen. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan product-experts, gedragsdeskundigen, 'hands-on' experts uit de praktijk, et cetera. Kennisdragers maken geen onderdeel uit van het VIP zelf.

5.2 Organisatievorm

In de verkenning zijn diverse organisatievormen voor het VIP bekeken. Ten aanzien van relevante verschillen en aandachtspunten is gekeken naar:

- Welke vorm de beoogde kerntaak, samenstelling en succesfactoren het beste ondersteunt.
- De organisatorische, juridische en financiële consequenties en randvoorwaarden.

Hieruit zijn twee opties naar voren gekomen die als geschikt geacht worden voor het doel van het VIP. Deze opties zijn:

- 1) Het VIP vorm te geven als een eigenstandige adviescommissie conform de leidraad 'instellen externe commissies'.
- 2) Het VIP te beleggen bij het RIVM dat als organisatorisch opdrachtnemer het inhoudelijk onafhankelijke VIP ondersteunt.

In de overweging van de meest geschikte optie zijn onder ander de volgende argumenten in beschouw genomen:

- 1) Een adviescommissie valt direct onder de verantwoordelijkheid van het beleidsdepartement terwijl het inhoudelijk onafhankelijke VIP dat ondersteund wordt door het RIVM verder op afstand van het ministerie staat. Een duidelijk onderscheid tussen de adviserende verantwoordelijkheid en de besluitvormende verantwoordelijkheid bevordert transparantie en onafhankelijkheid. Dit pleit voor de optie om de organisatie van het VIP te beleggen bij het RIVM.
- 2) Een externe commissie heeft volgens de leidraad een karakter van tijdelijke taken en/of onderzoeken die vaak een politiek karakter hebben. Gegeven de feit dat het VIP een permanent uitvoeringsorgaan wordt, is een externe commissie een minder geschikt organisatievorm.
- 3) Het is beleid van het kabinet om minder adviescommissies in het leven te willen roepen.
- 4) In de Kamerbrief van september 2018 wordt de wens geuit om RIVM een belangrijke rol in de vormgeving van het VIP te geven. Dit kan vorm krijgen door de coördinatie van de uitvoering van het VIP, de bedrijfsvoering en verantwoording, bij het RIVM neer te leggen.

Op basis van de overwegingen is geconcludeerd dat het passend is om de organisatie van het VIP te beleggen bij het RIVM dat als structureel organisatorisch opdrachtnemer het inhoudelijk onafhankelijke VIP ondersteunt. Het RIVM zal verantwoordelijk zijn voor de verdere inrichting van de organisatie, de uitvoering van processen, financiën en de verantwoording; inclusief de genoemde rol van secretaris en ondersteunend bureau.

Aandachtspunten bij de verdere uitwerking hiervan zijn:

- We benadrukken dat in alle gevallen de onafhankelijkheid van het VIP gebaat is bij het nadrukkelijk positioneren en vormgeven van het VIP als samenwerkingsverband van meerdere organisaties en specialisten.

- De sleutel ten aanzien van de gewenste onafhankelijkheid, draagvlak en transparantie zit in de feitelijke bemensing en de kwaliteit van de uitvoering welke gerealiseerd moet worden door het VIP.

5.3 Positie Inspectie SZW

De Inspectie SZW, als toezichthouder en handhaver voor de Arbo-regelgeving, zal geen deel uitmaken van het VIP. Zij heeft vanuit haar verantwoordelijkheid een zelfstandige positie in te nemen.

Het ministerie van SZW is voornemens aan de Inspectie te vragen een eigenstandige toets op onder andere de handhaafbaarheid uit te voeren en hierover te rapporteren alvorens het ministerie tot een besluit over het VIP-advies over zal gaan. Hierdoor wordt tevens aandacht gegeven aan de oproep van binnen en buiten de sector tot het voorkomen van onduidelijke situaties in de praktijk. De precieze reikwijdte van deze toets dient nog door de Inspectie te worden bepaald.

6 Uitkomsten beoordeling & effecten advies

6.1 Uitkomst algemeen

Het VIP voert als beschreven een beoordeling uit van de blootstellingsmetingen ten behoeve van validatie én een beoordeling van de beoogde werking met betrekking tot een innovatieve methode voor asbestverwijdering.

Het VIP geeft op basis hiervan een schriftelijk advies aan het ministerie van SZW. In het advies geeft het VIP aan wat de afweging is om het ministerie wel/niet aan te bevelen een bepaalde methode als 'landelijk gevalideerd' te beschouwen.

6.2 Beoordeling en indeling risicoklassen

Een beoordeling kan in de huidige situatie tot gevolg hebben dat wordt geadviseerd met de gevalideerde methode het werk te verrichten:

1. In risicoklasse 1 zonder aanvullende maatregelen.
2. In risicoklasse 1 mét aanvullende maatregelen.
3. In risicoklasse 2 / 2A.

Ad 1) Hierbij denken we bijvoorbeeld aan situaties waarbij door validatiemetingen wordt aangetoond dat voor een bepaald type sanering de werkelijke blootstelling onder de grenswaarden blijft, zonder dat hiervoor werkwijzen worden ingezet die aanvullende maatregelen vragen.

Ad 2) Hierbij denken we bijvoorbeeld aan situaties waarbij met bepaalde (nieuwe) technieken de emissie aantoonbaar beperkt kan worden tot onder de grenswaarden. In dergelijke gevallen is een belangrijk aandachtspunt welke risico's er in het werken met de techniek zijn waardoor het beheersregime kan falen en hoe dit voorkomen wordt. We benadrukken dat het de verantwoordelijkheid van de verzoeker is deze risico's grondig te inventariseren en effectieve maatregelen te treffen. Dit dient in het verzoek expliciet te worden beschreven. Het VIP stelt zelf geen voorwaarden, maar beoordeelt het verzoek en de hierin voorgestelde maatregelen.

Ad 3) Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de inzet van nieuwe producten of werkwijzen die de effectiviteit en efficiency ten goede komen of vezelemisaties of blootstelling kunnen reduceren, maar die desondanks boven de grenswaarde blijven. Ook in deze gevallen is het van belang zicht te hebben op de werkelijke blootstelling, risico's met betrekking tot het werken met de methode en maatregelen om deze te voorkomen.

Indien het gaat om werkwijzen die nu al in een bepaalde risicoklasse zijn ingedeeld, kan de uitkomst van de beoordeling van (nieuwe) validatiemetingen als gevolg hebben dat deze werkwijze in een lagere, dezelfde of hogere klasse ingedeeld moet worden.

In de toekomst zou de verdere uitwerking van andere beleidsmaatregelen kunnen leiden tot bijvoorbeeld meer differentiatie

binnen bovengenoemde risicoklassen. In dat geval zal te zijner tijd uiteraard bekeken moeten worden hoe daar binnen het VIP mee om te gaan.

6.3 Effecten advies

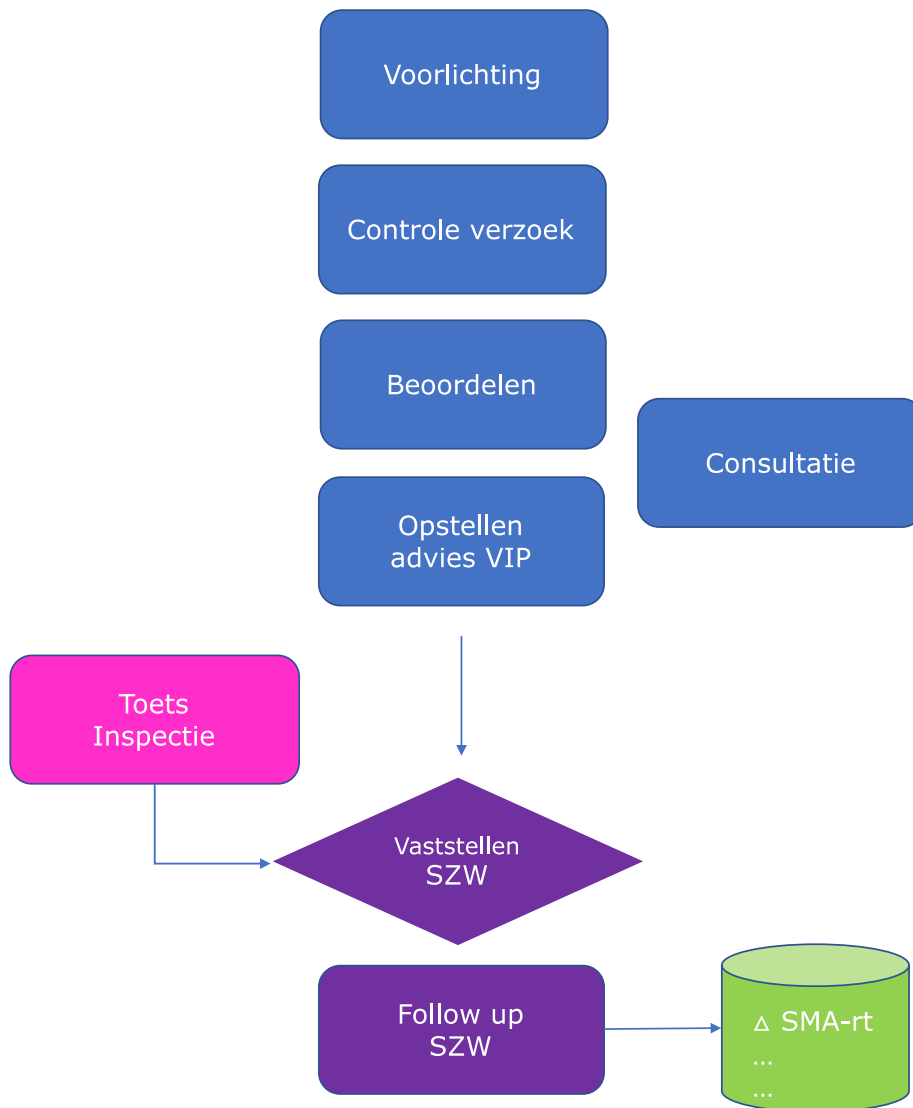
Wij adviseren het ministerie het besluit over een VIP-advies schriftelijk door het ministerie te nemen binnen een afgesproken termijn. Hierin kan het ministerie motiveren of het VIP-advies wordt gevolgd of afgewezen en wat de follow-up van een advies zal zijn. Mogelijke follow-up acties zijn:

- Opdracht geven aan de beheerder van SMA-rt om de nieuwe methode op te nemen / de relevante variabelen voor een bestaande methode aan te passen en hierover te communiceren.
- Waar relevant de opdracht geven aan de beheerder van het certificatieschema om een aanpassing van dit schema volgens de hiertoe gebruikelijke procedure te onderzoeken en vorm te geven.
- Waar relevant andere regelgeving, beleidsregels, et cetera met betrekking tot eisen op het gebied van werkwijzen en vezelemissiebeheersing aan te passen.
- Aan Inspectie SZW en omgevingsdiensten aan te bevelen in hun prioriteitsstelling (extra) aandacht te geven aan nieuw gevalideerde methoden.
- Opdracht geven tot opname van bruikbare validatiemetingen in de onderliggende database van SMA-rt ten behoeve van verbetering van het blootstellingsmodel.

Daarnaast wijzen wij er op dat een advies mogelijk ook raakvlakken kan hebben op onderwerpen die onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat vallen (IenW). In dat geval dient ook afstemming tussen SZW en IenW plaats te vinden.

6.4 Overall proces

Inclusief het in hoofdstuk 6 beschreven onderscheid in invalshoeken voor de beoordeling, de beschreven positie van de Inspectie SZW en de in dit hoofdstuk beschreven uitkomsten & effecten als follow-up van een bekrachtiging van een VIP-advies door het ministerie van SZW, kan het overall proces nu als volgt weergegeven worden:

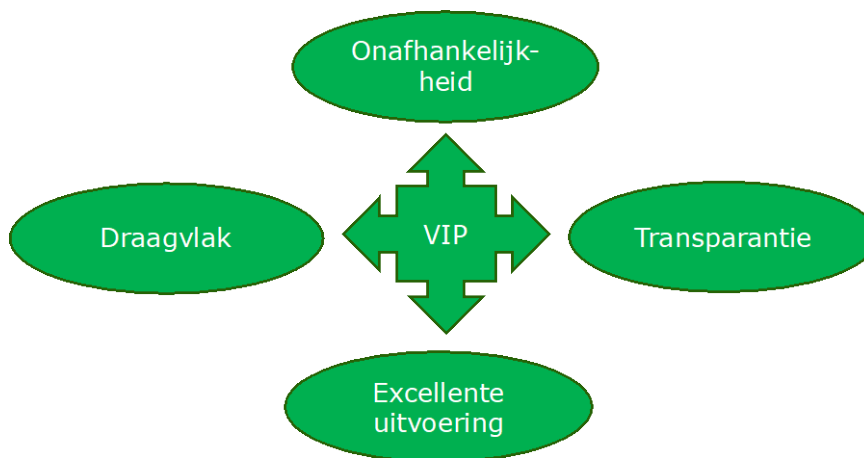

Figuur 4

7 Succesfactoren & positionering

7.1 Succesfactoren

Om te zorgen voor een effectieve advisering van het VIP zijn vier samenhangende succesfactoren van belang. Deze sluiten aan bij de Kamerbrief en zijn aangevuld met inzichten uit de verkenning én de werksessies met de denktank. Het gaat om de volgende succesfactoren:

Figuur 5

Onafhankelijkheid

Het VIP is effectief als het zijn advieswerk onafhankelijk kan doen. Onafhankelijk wil in ieder geval zeggen dat het VIP de beoordeling vrij van commerciële belangen kan uitvoeren. Het dient feitelijk noch in de beeldvorming gestuurd te worden door een/enkele partijen met specifiek belang. Om deze onafhankelijkheid te realiseren, stellen wij voor:

- Te werken met meerdere vaste deskundigen en specialisten (als eerder beschreven).
- Leden van het VIP-beoordelingsteam zullen hiertoe tevens een 'verklaring van geen belang' ondertekenen die openbaar gemaakt wordt. Indien een lid van het VIP-beoordelingsteam betrokken is geweest bij de ontwikkeling van de specifieke innovatie of validatie, maakt hij geen deel uit van de beoordeling.
- Vertegenwoordigers van opdrachtgevers, koepels van opdrachtgevers, inventarisatiebedrijven, saneringsbedrijven, laboratoria en brancheorganisaties kunnen geen leden zijn van het beoordelingsteam van het VIP.

Draagvlak

Het VIP kan effectief werken als de bij de verwijdering van asbest betrokken partijen (opdrachtgever, opdrachtnemers én andere belanghebbenden) het doel, de opzet en de werkwijze van het VIP zo veel mogelijk steunen. Om het draagvlak te vergroten, stellen wij voor:

- Vertegenwoordigers van diverse partijen nadrukkelijk mee te laten denken over de verdere opzet en inrichting van het VIP, het beoordelingskader, et cetera.

- Een nader te bepalen vorm van consultatie te organiseren (als eerder beschreven).
- De procedures, beoordelingskader en werking van het VIP periodiek met betrokken partijen te evalueren.

Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om inhoudelijke zeggenschap over beoordelingen.

Transparantie

Het VIP is effectief als het transparant is. Transparantie draagt tevens bij aan het vertrouwen in de onafhankelijkheid en aan het draagvlak. Om transparantie te vergroten stellen wij voor openheid te geven over het beoordelingskader, de procedures, de uitkomsten van beoordelingen, de samenstelling van het beoordelende team, input-gevende kennisdragers/ specialisten, et cetera. Een transparante informatievoorziening vraagt daarbij een heldere website en het actief benutten van andere communicatiekanalen.

Excellente uitvoering

Het VIP is effectief als de kwaliteit van de uitvoering van de kerntaak en andere taken op een hoog niveau ligt. Om een excellente uitvoering te bewerkstelligen, stellen wij voor:

- Verzoekers goed te faciliteren door eenduidigheid in aanpak en beoordeling en duidelijke afspraken over reactietermijnen ten aanzien van vragen, beoordelingen.
- Het zorgen voor doordachte processen om deze termijnen ook waar te maken; waaronder afspraken voor te leveren input door kennisdragers, maar ook interne afspraken tussen de beoordelaars.
- Voldoende organisatiecapaciteit op niveau om bovenstaande mogelijk te maken en daarmee snelheid in de procedures te genereren.
- Om de snelheid en voorspelbaarheid te bespoedigen stellen wij voor dat in een jaarkalender een aantal beoordelingsmomenten wordt gepland die vroegtijdig in de agenda's van de beoordelaars worden ingepland.

7.2 Positionering

Bovengenoemde succesfactoren hebben vooral betrekking op zaken die binnen het VIP vormgegeven kunnen en moeten worden. Om de slagvaardigheid van het VIP te versterken is het daarnaast van belang een aantal voorwaarden in te vullen met betrekking tot de positionering van het VIP. Het gaat hierbij om drie maatregelen die het VIP een stevige positie geven:

- 1) Het toekennen van een bij deze status passende organisatievorm voor de uitvoering van deze taak (als beschreven in hoofdstuk 6).
- 2) Een besluit tot het oprichten van het VIP als een adviserend orgaan van het ministerie van SZW, inclusief een heldere omschrijving van onder meer de taak en reikwijdte hiervan.
- 3) Een korte doch duidelijke verwijzing naar de taak in de wet- en regelgeving; bijvoorbeeld het Arbobesluit. De strekking hiervan kan zijn 'het beoordelen van landelijke validatie van bestaande of

nieuwe werkmethode(n) welke ten doel hebben de asbestconcentratie in de lucht te beperken ten behoeve van opnemen van deze methode(n) in SMA-rt'.⁷

⁷ Het zal niet mogelijk zijn deze verankering reeds voor de start te realiseren. Dat is volgens ons ook niet strikt noodzakelijk mits deze beoogde verankering door het ministerie reeds aangekondigd worden om de positionering in de eerste fase te versterken.

8 Aandachtspunten vervolg

In de voorgaande hoofdstukken van dit advies is een voorstel gedaan voor de inrichting van het VIP. Op basis van de uitgevoerde verkenning zijn veel vragen en aandachtspunten geïdentificeerd en diverse ook al van een antwoord of denkrichting voorzien.

In de volgende fase zal toegewerkt worden naar de feitelijke oprichting van het VIP. Diverse in dit voorstel beschreven punten behoeven nog verdere uitwerking. Hierbij vragen zowel de stakeholders die meedachten in werkbijeenkomsten als wij in onze adviserende rol aandacht voor een aantal aspecten. De uitwerking van een deel van deze aspecten is een vereiste om te kunnen starten; andere kunnen mogelijk ook later gerealiseerd worden.

8.1 Vereist voor oprichting

Financiering

De financiering van het VIP, inclusief de hoogte van de eigen bijdrage van verzoekers dient nog te worden uitgewerkt en vastgesteld.

Taakopdracht

Een heldere taakomschrijving in een taakopdracht dient uitgewerkt te worden en vastgesteld.

Nadere definiëring reikwijdte

In het uitwerken van de in dit advies beschreven taak en reikwijdte van het VIP zal een nadere definiëring plaatsvinden van het type innovaties / werkwijzen die ter beoordeling aan het VIP voorgelegd kunnen worden. Hierbij gaat het onder andere om het detailniveau van een nieuwe of gewijzigde werkwijze waarbij we willen spreken van een 'innovatie' in relatie tot een VIP-beoordeling, het voorkomen van wildgroei aan werkwijzen, et cetera.

Afspraken follow-up

Het is van belang dat er duidelijke afspraken over de follow-up na een VIP-advies komen, zodat de adviezen van het VIP die door het ministerie worden overgenomen ook zonder verdere belemmeringen worden geïmplementeerd. Hieronder vallen in ieder geval heldere afspraken over het opdrachtgeven tot en feitelijk aanpassen van SMA-rt. In dit verband wordt tussen het ministerie en Ascort een convenant gesloten. Tevens moet helder zijn wat gebeurt in het geval dat het ministerie besluit om af te wijken van het VIP advies.

Voor het VIP moet in detail duidelijk worden wat de eisen zijn aan de binnenkomende informatie bij het VIP om te zorgen voor een juiste en complete aansluiting op het huidige SMA-rt. Dit mede zodat na een besluit tot overname van het advies door SZW voor de beheerder van SMA-rt ook duidelijk is wat er moet worden aangepast.

Overgang SCi-547

Er moeten afspraken gemaakt worden of en zo ja hoe werkzaamheden en beoordelingen die in behandeling zijn bij de pilot-commissie SCi-547 overgedragen worden aan het VIP.

Juridische aandachtspunten

Gedurende de verkenningsfase zijn een aantal vragen en aspecten geïnventariseerd met juridische componenten. Voor een relevant deel zijn deze punten door de deelnemers aan de werkbijeenkomsten aangedragen:

- Welke gegevens uit het verzoek moeten als vertrouwelijke bedrijfsinformatie beschouwd worden, zowel met betrekking tot de mogelijke consultatie als het definitieve advies? Dit wordt afgezet tegen het publieke belang van transparantie.
- Hoe wordt door het VIP omgegaan met verzoeken die een specifiek merk betreffen versus aanvragen met betrekking tot een generieke werkwijze, inclusief de consequenties die dit mogelijk heeft voor opname in SMA-rt?
- In welke mate zijn eventuele aanvullende maatregelen die verder gaan dan de wettelijke vereisten behorende bij RK1 na het besluit over een VIP-advies en opname in SMA-rt formeel afdwingbaar bij het hanteren van de betreffende werkwijze?
- Waar kan een verzoeker bezwaar maken als hij/zij het oneens is met de beoordeling door het VIP?

Bovenstaande vragen dienen in ieder geval beschouwd te worden in relatie tot de wet- en regelgeving op het gebied van mededinging, octrooien en gegevensbescherming.

Buitenlandse aanvragen

Bepaald dient te worden of er eventuele aanvullende voorwaarden gelden voor verzoeken van buitenlandse bedrijven.

8.2 Overige aspecten / in de fase van doorontwikkeling

Differentiatie

In lijn met de beleidsvoornemens uit de Kamerbrief en de recent door de Tweede Kamer aangenomen moties zullen in de toekomst veranderingen optreden in de omgang met risicoklassen en/of een mogelijk verdere differentiatie tussen/binnen risicoklassen. Dit zal van invloed zijn op de VIP-beoordelingen en de uitkomsten daarvan.

SMA-rt nieuwe stijl

Daarnaast is de doorontwikkeling van SMA-rt als een risicogestuurd instrument een belangrijk aspect. Het VIP zal zich tot deze doorontwikkeling dienen te verhouden. Eveneens wordt gesproken over een mogelijk andere positionering van de omgang met SMA-rt. Ook dit zal van invloed zijn op de wijze waarop een VIP-beoordeling haar weg naar de praktijk zal vinden.

Betrouwbaarheid aangeleverde validatiemetingen

Een belangrijk punt van zorg betreft de betrouwbaarheid van aangeleverde validatiemetingen (concreet: het weglaten van metingen

die niet uitkomen). Het VIP zal nog nader kijken hoe hier het beste mee om te gaan.

Breder delen data

Het is ondanks diverse inspanningen van binnen en buiten de sector tot op heden niet gemakkelijk gebleken om blootstellingsdata openbaar te maken en beschikbaar te stellen. Dit terwijl dit zeer wenselijk is om bijvoorbeeld de onderliggende dataset van SMA-rt te verbeteren. Wij zijn van mening dat het delen van data een belangrijk onderdeel is van een goed functionerend validatie- en innovatieproces.

Van belang is daarom om manieren en/of stimulans te bedenken waardoor het aantrekkelijker wordt om data te delen. Gesuggereerde ideeën zijn om in de toekomst bij een VIP-verzoek als eis te stellen dat onderliggende data aan de beheerder van de SMA-rt database beschikbaar gesteld dienen te worden of partijen een korting op de kosten van het verzoek te geven indien de data voor gebruik in SMA-rt wordt vrijgegeven.

Bijlage 1: Totstandkoming advies

Ten behoeve van het opstellen van dit advies zijn de volgende stappen doorlopen:

- 1) Analyse van relevante documenten/ websites (najaar 2018)
- 2) 1e gespreksronde met kernbetrokkenen Pilot-commissie SCi-547 (eind 2018-begin 2019)
- 3) Presentatie aanpak op brede stakeholdersbijeenkomst SZW (januari 2019)
- 4) Mini-werkconferentie met vertegenwoordigers TNO, Inspectie SZW en SZW (januari 2019)
- 5) 2e gespreksronde met vertegenwoordigers opdrachtgevers, brancheverenigingen, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en OmgevingsdienstNL
- 6) Opstellen conceptvoorstel (1^e schets bouwstenen VIP, 3 april 2019)
- 7) Presentatie en bespreking bouwstenen in gerichte werksessies met vertegenwoordigers opdrachtgevers, brancheverenigingen, TNO, Inspectie SZW en SZW (april en mei 2019)
- 8) Presentatie en bespreking bouwstenen in brede stakeholderbijeenkomsten SZW (mei en juli 2019)
- 9) Opstellen definitief voorstel (september 2019)

Bijlage 2: Geïnterviewden/ Deelnemers

- Ministerie van SZW (Ilse van den Aker*, Ed Scherps*)
- Ministerie van IenW (Nienke Smith)
- Inspectie SZW (Jeroen Terwoert, Wies Hontelez*)
- OmgevingsdienstNL – (Leo Klaassen)
- TNO (Jody Schinkel, Bas Coolsma, Niels Lucas Luijckx*)
- Ascert (Elrie Bakker*, Tom Troquay*)
- Aedes (Rogier Goes*, Mark Prins)
- VIA (René Bekman*)
- Rijksvastgoedbedrijf (Mart Stotijn*)
- Veras (Arjan Hol*, Teun Stam)
- VVTB (Coen Lagerweij*, Gerrie van Beljouw)
- VAVB (Leo Veldhuis, Jan Horyon*)
- Voam-VKBA (Roeland Heuff, Frank-Maarten Gribnau*)
- Fenelab (Udo Waltman*)
- Voorzitter Pilot-commissie SCi-547 (Erik van der Voort)
- Lid Pilot-commissie SCi-547 (Sijmen Versteegt)

* Tevens deelnemers aan de werkbijeenkomsten VIP

Bijlage 3: Bestudeerde documenten

- Arbeidsomstandighedenwet
- Arbeidsomstandighedenbesluit
- Arbeidsomstandighedenregeling
- Asbestverwijderingsbesluit 2005
- Productenbesluit asbest
- Certificatieschema's Asbest (Proces & Persoon)
- SCi-547 Protocol
- SCi-548 Protocol
- Procedures pilotcommissie SCi-547
- Diverse documenten m.b.t. casuïstiek op gebied van innovatie- en validatie
- Rapportage Asbestsector (Bureau KLB, 2016)
- Onderzoek functioneren certificatiestelsel asbest (Bureau TAUW, 2017)
- Diverse documenten opgesteld door asbestbrancheverenigingen en koepelorganisatie over het functioneren van het asbeststelsel
- Diverse ISO en NEN-normen die betrekking hebben op asbest

Bijlage 4: 1e uitwerking beoordelingskader

Deze bijlage beschrijft de eerste verdere uitwerking van het beoordelingskader van het VIP. In de volgende fase van dit project wordt dit kader uitgewerkt.

Invalshoek Blootstelling

Beoordeling van de mate waarin meetstrategie & meetplan adequaat zijn

De verzoeker beschrijft duidelijk de onderbouwing en uitleg van de meetstrategie en meetplan, waaronder:

- Hoe de gekozen locaties en (omgevings)condities representatief zijn voor het toepassingsdomein van de te valideren werkmethode/product;
- Welke scenario's gebruikt zijn voor het opstellen van de meetstrategie/meetplan, inclusief de te verwachten complicaties die mogelijk zijn tijdens de uitvoering (worst-case; inter- en intrapersoon variabiliteit; tijd...);
- De meetlocatie(s), de data en tijd en duur van de metingen, identiteitskenmerken van de meetmonsters en andere informatie die nodig zijn voor traceerbaarheid van metingen...;
- De monsternamen: de gebruikte apparatuur, manier van monsternamen en afwijkingen/problemen die ontstaan zijn tijdens de monsternamen... ;
- De monsteranalyse: de verwerking van het monster, de gebruikte apparatuur, manier van analyse en afwijkingen/problemen die ontstaan zijn tijdens de analyse.

Beoordeling van de betrouwbaarheid van de meetresultaten

De verzoeker beschrijft duidelijk de informatie die nodig is om aan te tonen dat de meetgegevens:

- Een juiste weerspiegeling geven van de situatie die beoordeeld wordt;
- De resultaten zijn van alle metingen die uitgevoerd zijn volgens het meetplan;
- Conform SCi-547 & SCi-548 en relevante normen & richtlijnen (ISO, NEN).

Beoordeling van de reproduceerbaarheid van de metingen

De verzoeker beschrijft duidelijk de informatie die nodig is om aan te tonen dat de meetgegevens:

- Een juiste weerspiegeling geven van de situatie die bemeaten is;
- Conform SCi-547 & SCi-548 en relevante normen & richtlijnen (ISO, NEN).

Invalshoek Werking

Technisch-inhoudelijk voor relevante kenmerken ingezette product, technologie, methodiek

Verzoeker beschrijft duidelijk:

- Wat de relevante werkzame kenmerken (elementen, bestanddelen,...) zijn van het ingezette product, technologie of methode t.b.v. verwijdering, emissie-beperking, bescherming,...;
- Hoe deze kenmerken zorgen voor het gewenste effect in termen van verwijdering, emissie-beperking, bescherming,... (hoe werkt het/ wat doet het?);
- Welke eventuele effecten als gevolg van inzet bij normale toepassing kunnen worden verwacht, die invloed kunnen zijn op de veiligheid van medewerkers, bewoners en omgeving (gezondheid & milieu).

Beoogd werkproces, werkinstructies

Verzoeker beschrijft duidelijk:

- Wat de werkwijze is die dient te worden gevolgd voor veilige toepassing en het beste resultaat, inclusief het toepassingsdomein;
- Uit welke stappen het werkproces bestaat (welke activiteiten dienen in welke volgorde worden uitgevoerd, door welke medewerkers, wat zijn kritische aandachtspunten in de methode);
- Door middel van aanvullende werkinstructies in voldoende detail hoe kritische werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd om blootstelling en overige ongewenste effecten te voorkomen/ minimaliseren.

Maatregelen om werking in de praktijk te bevorderen

Verzoeker beschrijft duidelijk de maatregelen en condities die bevorderen dat de werking in de praktijk ook zo veel mogelijk zal plaatsvinden als beoogd en beschreven (gedrag). *Mogelijke* condities hierbij zijn:

- Het gebruik van specifieke materialen en middelen (waaronder specifieke machines, beschermingsmaatregelen, ...);
- Opleidingsvereisten;
- Certificatie-vereisten;
- Vereiste eigen registraties en controles gedurende het werk.

RIVM

De zorg voor morgen begint vandaag